

IŠVADA DĖL ATVIRO KONKURSO BŪDU VYKDYTAME PIRKIME „NERIES UPĖS KRANTINIŲ APŠVIETIMO ĮRENGIMO DARBAI VILNIUJE SU DARBO PROJEKTO PIRKIMU“ PRIIMTŲ SPRENDIMŲ VERTINIMO

Advokatų profesinė bendrija Judickienė ir partneriai JUREX (toliau – **JUREX**) ir „Transparency International“ Lietuvos skyrius (toliau – **TILS**) yra sudarę paslaugų sutartį, pagal kurią JUREX teikia TILS konsultacines paslaugas viešųjų pirkimų teisės srityje TILS įgyvendinant sąžiningumo susitarimus, sudarytus:

- 1) 2017 m. birželio 30 d. tarp Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir TILS;
- 2) 2017 m. birželio 29 d. tarp Vilniaus vystymo kompanijos ir TILS.

JUREX susipažino su „Neries upės krantinių apšvietimo įrengimo darbai Vilniuje su darbo projekto parengimu“ tarptautinio pirkimo (pirkimo Nr. 418000, toliau – **Pirkimas**) viešojo pirkimo komisijos protokolais (toliau – **Protokolai**), kuriuose užfiksuoti Pirkime priimti sprendimai, susiję su Pirkimo vykdymu ir tiekėjų pasiūlymų vertinimu. JUREX atliko Protokoluose pateiktos informacijos ir užfiksuotų viešojo pirkimo komisijos sprendimų vertinimą.

Remiantis gauta informacija JUREX pateikia savo nuomonę dėl viešojo pirkimo komisijos sprendimų pagrįstumo, atitikties Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – **VPĮ**) nuostatoms, aktualiai teismų praktikai, Viešųjų pirkimų tarnybos išaiškinimams ir kitai gerajai viešųjų pirkimų praktikai.

Iš viso Pirkimo metu viešojo pirkimo komisija parengė 8 Protokolus (tai leidžia spręsti, kad vykdant Pirkimą įvyko 8 viešojo pirkimo komisijos posėdžiai):

- 1) 2019 m. kovo 29 d. protokolas Nr. 4T-1 dėl Pirkimo dokumentų nagrinėjimo ir Pirkimo būdo parinkimo;
- 2) 2019 m. balandžio 4 d. protokolas Nr. 4T-2 dėl tiekėjų klausimų atliekant Pirkimą;
- 3) 2019 m. balandžio 23 d. protokolas Nr. 4T-3 dėl tiekėjų klausimų atliekant Pirkimą;
- 4) 2019 m. balandžio 26 d. protokolas Nr. 4T-4 dėl tiekėjų klausimų atliekant Pirkimą;
- 5) 2019 m. balandžio 26 d. protokolas Nr. 4T-5 dėl pasiūlymų pateikimo bei susipažinimo su gautais pasiūlymais termino nukėlimo;
- 6) 2019 m. gegužės 10 d. protokolas Nr. 4T-6 dėl susipažinimo su pateiktais pasiūlymais;
- 7) 2019 m. gegužės 15 d. protokolas Nr. 4T-7 dėl Europos bendrajame viešųjų pirkimų dokumente (toliau – **EBVPD**) pateiktos informacijos patikrinimo;
- 8) 2019 m. gegužės 27 d. protokolas Nr. 4T-8 dėl dalyvių pateiktų pasiūlymų vertinimo ir kainos nagrinėjimo;
- 9) 2019 m. birželio 5 d. protokolas Nr. 4T-9 dėl dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimo tikrinimo ir kvalifikacijos duomenų nagrinėjimo.

JUREX pateikia komentarus ir išvadas dėl Protokoluose užfiksuotų viešojo pirkimo komisijos sprendimų, tokių sprendimų argumentacijos (ne)pakankamumo.

Šioje išvadoje daugiausiai dėmesio skiriame tiems viešojo pirkimo komisijos sprendimams bei jų pagrįstumui, kurie JUREX įsitikinimu galėjo turėti įtakos Pirkimo teisėtumui.

Pirkimo teisėtumas šios išvados kontekste yra suprantamas ir vertinamas tokiais aspektais:

- 1) ar perkančioji organizacija, vykdydama Pirkimą, atliko visus veiksmus, kurie turi būti atlikti Pirkimą vykdant pagal VPĮ normas;
- 2) ar perkančioji organizacija, vykdydama Pirkimą, būtinus veiksmus atliko nuosekliai ir laikydamasi VPĮ nustatytos tvarkos;
- 3) ar perkančiosios organizacijos veiksmai vykdant Pirkimą, atitinka VPĮ 17 str. 1 d. įtvirtintų bei aktualioje teismų praktikoje plėtojamų viešųjų pirkimų principų turinį bei VPĮ 17 str. 2 d. įtvirtintus viešojo pirkimo tikslus;
- 4) ar vykdant Pirkimą buvo laikomasi VPĮ 19 str. 5 d. nurodyto įpareigojimo visus viešojo pirkimo komisijos sprendimus priimti viešojo pirkimo komisijos posėdyje ir juos užfiksuoti viešojo pirkimo komisijos protokoluose;
- 5) ar Pirkimo metu viešojo pirkimo komisijos priimti sprendimai buvo pakankamai motyvuoti (19 str. 5 d.).

Išvada parengta vadovaujantis VPĮ nuostatomis, aktualia teismų praktika bei Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijomis.

Motyvuota apžvalga ir pagrindinės išvados pateikiamos toliau.

1 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. kovo 29 d. protokolai Nr. 4T-1.
Svarstytas klausimas	Pirkimo dokumentų nagrinėjimo ir pirkimo būdo parinkimas.
Komentaras	Perkančioji organizacija protokolu užfiksavo sprendimus: (1) Pirkimą atlikti tarptautinės vertės atviro konkurso būdu; (2) siūlyti UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ direktoriui patvirtinti Pirkimo sąlygas, (3) nustatyti pasiūlymų pateikimo terminą 2019 m. gegužės 3 d. 10.00 val. 1. Protokole nurodyta, kad numatomas Pirkimo būdas – atviras konkursas. Remiantis VPĮ 59 str. 1 d., atvirą konkursą perkančioji organizacija gali vykdyti visais atvejais. Nors šiuo atveju protokole nėra pateikta motyvų, kodėl Perkančioji organizacija parinko būtent tokį Pirkimo būdą, tačiau toks Perkančiosios organizacijos pasirinkimas yra galimas ir teisėtas, atitinka VPĮ 59 str. nuostatas. 2. Protokole nurodyta, kad yra siūloma UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ direktoriui patvirtinti Pirkimo sąlygas. Atsižvelgiant į aplinkybę, kad Pirkimas buvo vykdomas, daroma išvada, kad UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ direktorius Pirkimo sąlygas patvirtino. Vis dėlto, toks patvirtinimas (sprendimas) nėra dokumentuotas protokole, o tai reiškia, kad buvo pažeistas VPĮ 19 str. 5 d. įtvirtintas imperatyvus reguliavimas, kad visi Pirkimo procedūrų metu priimti sprendimai privalo būti dokumentuoti komisijos protokole, viešųjų pirkimų skaidrumo principas (VPĮ 17 str.). Taip pat nėra aišku, kas konkrečiai parengė siūlomą tvirtinti ir paskelbti Pirkimo sąlygų projektą. Nors protokole užfiksuotas siūlymas tvirtinti Pirkimo sąlygų projektą, tokio projekto sąlygų turinys lieka neaiškus. Taigi realiai neįmanoma nustatyti už kokio turinio Pirkimo sąlygų projekto tvirtinimą balsavo Pirkimo komisijos nariai. Siekiant suvaldyti interesų konfliktų rizikas, protokole bent jau turėtų būti užfiksuota, kurie viešojo pirkimo komisijos nariai (-ys) parengė Pirkimo sąlygų projektą. Jei projektą parengė ne viešojo pirkimo komisijos nariai, o pavyzdžiui kiti perkančiosios organizacijos darbuotojai, tai protokole tokie asmenys turėtų būti aiškiai įvardyti. Pats siūlomas tvirtinti Pirkimo sąlygų projektas turėtų būti pridėtas prie Pirkimo sąlygų, kad būtų aišku už kokio turinio sąlygų projektą komisija balsuoja. 3. Iš viešai prieinamų duomenų matyti, kad Pirkimas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje buvo paskelbtas 2019 m. kovo 31 d. Perkančioji organizacija, numčiusi pasiūlymų pateikimo terminą 2019 m. gegužės 3 d. 10.00 val. (sistemiškai vertinant Protokolus, pasiūlymų pateikimo terminas buvo pratęstas nurodant pasiūlymų pateikimo terminą 2019 m. gegužės 10 d. 10.45 val., žr. lentelė Nr. 3), ir pasiūlymų pateikimui numčiusi 40 dienų terminą, laikėsi VPĮ 40 str. 1 d. reikalavimų nustatyti pakankamą pasiūlymų pateikimo terminą, kad tiekėjai spėtų laiku ir tinkamai parengti pasiūlymus bei 60 str. 1 d. 1 p. reikalavimų.

Išvados:

- 1. Numatomas Pirkimo būdas, nors ir nepateikiant jokių motyvų, dėl tokio sprendimo priėmimo, yra parinktas tinkamai, laikantis VPĮ 59 str. nuostatų.**
- 2. Siekiant suvaldyti interesų konfliktų rizikas, protokole turėtų būti užfiksuota, kurie viešojo pirkimo komisijos nariai (-ys) parengė Pirkimo sąlygų projektą. Jei projektą parengė ne viešojo pirkimo komisijos nariai, tai protokole tokie asmenys turėtų būti aiškiai įvardyti. Prie**

protokolo turėtų būti pridėtas siūlomas tvirtinti Pirkimo sąlygų projektas, kad būtų aišku už kokio turinio sąlygų projektą balsuoja Pirkimo komisija.

3. Pasiūlymų pateikimo terminas nustatytas tinkamai, laikantis VPĮ 40 str. 1 d., 60 str. 1 d. 1 p. reikalavimų, užtikrinant, kad visi suinteresuoti tiekėjai spėtų tinkamai ir laiku paruošti bei pateikti pasiūlymus Pirkime.

2 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. balandžio 4 d. protokolas Nr. 4T-2; 2019 m. balandžio 23 d. protokolas Nr. 4T-3; 2019 m. balandžio 26 d. protokolas Nr. 4T-4.
Svarstytas klausimas	Tiekėjų klausimų atliekant Pirkimą nagrinėjimas.
Komentaras	Perkančioji organizacija protokoluose Nr. 4T-2 – 4T-4 Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis pateikė atsakymus suinteresuotiems Pirkimo dalyviams į jų užduotus klausimus dėl Pirkimo dokumentų. Teisė suinteresuotiems dalyviams pateikti klausimus dėl jiems neaiškių Pirkimo sąlygų, yra įtvirtinta įstatyme. Remiantis VPĮ 36 str. 5 d., perkančioji organizacija privalo pateikti visiems tiekėjams papildomą su pirkimo dokumentais susijusią informaciją, jeigu jos yra paprašoma laiku. Svarbu nurodyti, kad pagal nusistovėjusią kasacinio teismo praktiką, perkančioji organizacija savo pateiktais atsakymais į suinteresuotų dalyvių klausimus, negali keisti pirkimo dokumentų turinio ar jo aiškinti taip, kad pirkimo dokumentai būtų iš esmės pakeisti¹. Sistemiškai vertinant protokolų Nr. 4T-2 – 4T-4 turinį, galima daryti išvadą, kad Pirkimo komisija, atsakydama į suinteresuotų dalyvių klausimus, užtikrino, kad pateiktais paaiškinimais faktiškai nebūtų iš esmės keičiamos jau paskelbtos Pirkimo sąlygos. Atsižvelgiant į tai, Pirkimo komisijos pateikti atsakymai atitiko teisės aktų reikalavimus (VPĮ 36 str. 5 d.), suformuotą teismų praktiką, užtikrino skaidrumo ir tiekėjų teisėtų lūkesčių principų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).

Išvada: Pirkimo komisijos protokoluose Nr. 4T-2 – 4T-4 pateikti atsakymai į suinteresuotų dalyvių klausimus atitiko teisės aktų reikalavimus (VPĮ 36 str. 5 d.), užtikrino viešųjų pirkimų principų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).

3 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. balandžio 26 d. protokolas Nr. 4T-5.
Svarstytas klausimas	Pasiūlymų pateikimo bei susipažinimo su gautais pasiūlymais termino nukėlimas.
Komentaras	Perkančioji organizacija nusprendė nukelti pasiūlymų pateikimo bei susipažinimo su gautais pasiūlymais terminą. Perkančiosios organizacijos atlikti pakeitimai nėra laikomi esminiais, dėl kurių Pirkimą būtų reikėję nutraukti ir pradėti vykdyti naują. Be to, perkančioji organizacija protokolais nutarė pateikti Viešųjų pirkimų

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 27 d. nutartis c. b. Nr. e3K-3-317-469/2018; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 24 d. nutartis c. b. Nr. 3K-3-436/2011.

	tarnybai skelbimo patikslinimą apie pasiūlymo pateikimo bei susipažinimo su gautais pasiūlymais termino nukėlimą bei apie priimtą sprendimą informuoti visus dalyvauti Pirkime užsiregistravusius tiekėjus. Patikrinus CVP IS skelbiamus duomenis, matoma, kad apie Pirkimo sąlygų pakeitimus buvo paskelbta tinkamai, kad visi Pirkime dalyvaujantys tiekėjai galėtų su jais susipažinti tokiais pačiomis sąlygomis ir tuo pačiu momentu. Taigi, atlikdama Pirkimo sąlygų pakeitimus, perkančioji organizacija tinkamai užtikrina viešųjų pirkimų principų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).
--	--

Išvada: Pirkimo komisijos 2019 m. balandžio 26 d. protokole Nr. 4T-5 užfiksuoti sprendimai ir jų įgyvendinimas neturėjo neigiamos įtakos Pirkimo teisėtumui, todėl yra vertinami kaip atitinkantys viešųjų pirkimų principus (VPĮ 17 str. 1 d.).

4 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. gegužės 10 d. protokolas Nr. 4T-6.
Svarstytas klausimas	Susipažinimo su pateiktais pasiūlymais procedūra.
Komentaras	1. Pagal Protokolo duomenis, susipažinimas su Pirkime pateiktais pasiūlymais atliktas Pirkimo dokumentuose (patikslintame skelbime apie Pirkimą) nurodytu laiku. 2. Remiantis VPĮ 44 str. nuostatomis, Perkančioji organizacija, vykdydama susipažinimo su pateiktais pasiūlymais procedūrą, protokole nurodo pasiūlymą pateikusių tiekėjo pavadinimą, informaciją, ar tiekėjas pateikė pasiūlymo galiojimo užtikrinimą patvirtinantį dokumentą, ar kainų pasiūlymas yra užšifruotas ir tiekėjo pasiūlytą kainą ar sąnaudas su PVM. Iš pateiktų duomenų matyti, kad Pirkime pasiūlymus pateikė penki tiekėjai: (1) UAB „ATEA“, (2) UAB „Apšvietimas“, (3) AB „Kauno tiltai“, (4) UAB „Neiluva“, (5) UAB „Maniga“. Pirkimo dalyviai pateikė visus duomenis, reikalingus perkančiajai organizacijai, vykdant susipažinimo su pateiktais pasiūlymais procedūrą (VPĮ 44 str. 6 d.). 3. Viešojo pirkimo komisijos sprendimo motyvai yra glausti ir lakoniški, nenurodytas įstatyminis pagrindas, kurio pagrindu yra vykdoma susipažinimo su pasiūlymais procedūra. Vis dėlto, tokie perkančiosios organizacijos argumentai yra vertinami kaip pakankami, siekiant nustatyti priimto sprendimo motyvus ir pagrindą, užtikrinantys viešųjų pirkimų principų (VPĮ 17 str. 1 d.) laikymąsi.

Išvada: Pirkimo komisijos 2019 m. gegužės 10 d. protokole Nr. 4T-6 užfiksuoti susipažinimo su pateiktais pasiūlymais procedūros motyvai yra glausti bei lakoniški, tačiau yra vertinami kaip pakankami, neturintys įtakos Pirkimo teisėtumui, atitinkantys viešųjų pirkimų principus (VPĮ 17 str. 1 d.).

5 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. gegužės 15 d. protokolas Nr. 4T-7.
Svarstytas klausimas	Dalyvių UAB „ATEA“, UAB „Apšvietimas“, AB „Kauno tiltai“, UAB „Neiluva“, UAB „Maniga“ EBVPD pateiktos informacijos patikrinimas.
Komentaras	Perkančioji organizacija protokole nurodo, kad dalyvių UAB „ATEA“, UAB „Apšvietimas“, AB „Kauno tiltai“, UAB „Neiluva“, UAB „Maniga“ EBVPD pateikta informacija atitinka Pirkimo dokumentų reikalavimus. Viešojo pirkimo komisijos sprendimo motyvai nors ir yra glausti bei lakoniški, tačiau yra vertinami kaip pakankami, siekiant nustatyti priimto sprendimo motyvus. Perkančioji organizacija nurodo įstatyminį pagrindą, kuriuo remiantis Pirkimo dalyviai turi būti informuoti apie tai, kad jų pateiktuose EBVPD dokumentuose nurodyta informacija atitinka Pirkimo dokumentų reikalavimus, nustatytas tokio supažindinimo terminas (3 darbo dienos) atitinka įstatymo nuostatas (VPĮ 50 str. 5 d.). Taigi, Pirkime atlikti ir protokole užfiksuoti veiksmai atitinka ir užtikrina viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų dėl EBVPD vertinimo (VPĮ 50 str. 5 d.) bei viešųjų pirkimų principų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).

Išvada: Viešojo pirkimo komisijos 2019 m. gegužės 15 d. protokole Nr. 4T-7 užfiksuoti Pirkimo dalyvių EBVPD vertinimo rezultatai ir jų motyvai nors ir yra glausti bei lakoniški, tačiau yra vertinami kaip pakankami, neturintys įtakos Pirkimo teisėtumui, užtikrinantys Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d., 50 str. 5 d.).

6 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. gegužės 27 d. Nr. 4T-8.
Svarstytas klausimas	Dalyvių pateiktų pasiūlymų vertinimas ir kainos nagrinėjimas.
Komentaras	Perkančioji organizacija protokole nurodo Pirkimo dalyvių UAB „ATEA“, UAB „Apšvietimas“, AB „Kauno tiltai“, UAB „Neiluva“, UAB „Maniga“ pateiktų pasiūlymų vertinimą ir kainos nagrinėjimą. 1. Iš protokolo turinio matyti, kad Pirkimui skirtą lėšų sumą Perkančioji organizacija su Pirkimu susijusiuose dokumentuose užfiksavo dar iki Pirkimo pradžios – 2019 m. kovo 18 d. rašte Nr. A252-204/19(3.10.15E-UK), kas atitinka VPĮ 45 str. 1 d. 5 p. nuostatą. 2. Protokole nurodyta, kad įgaliotoji perkančioji organizacija 2019 m. gegužės 21 d. raštu Nr. 10-BP-(94.3) kreipėsi į Pirkimo dalyvius su prašymu CVP IS priemonėmis iki 2019 m. gegužės 24 d. pateikti užpildytus Suvestinių veiklų sąrašus, nekeičiant pasiūlyme nurodytos kainos dėl aplinkybės. Protokole nurodoma, kad naujus Suvestinių veiklų sąrašus perkančioji organizacija prašo pateikti dėl to, jog įgaliotoji perkančioji organizacija patikrinusi Pirkimo dokumentų darbų kiekių žiniaraštį nustatė, kad jame yra techninė klaida, t.y. galima suprasti, jog pati Perkančioji organizacija patvirtino, kad Pirkimas buvo vykdomas ir tiekėjai turėjo pateikti pasiūlymus pagal sąlygas, kuriose yra klaidų.

	Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad raštu Pirkimo komisija dalyvių paprašė pakeisti savo pasiūlymus – pateikti užpildytus suvestinių veiklų sąrašus. Pagal VPĮ reguliavimą, perkančioji organizacija negali prašyti, siūlyti arba leisti pakeisti pasiūlymo esmės – pakeisti kainą, kainos sudedamąsias dalis, pasiūlymo objektą ar jo atskiras sudedamąsias dalis, arba padaryti kitų pakeitimų, dėl kurių pirkimo dokumentų reikalavimų neatitinkantis pasiūlymas taptų atitinkantis pirkimo dokumentų reikalavimus². Nors raštas, kuriuo Pirkimo komisija kreipėsi į tiekėjus prašydama pateikti naują suvestinių veiklų sąrašą ir yra pridėtas prie protokolo medžiagos, kas bent minimaliai užtikrina, kad būtų laikomasi viešųjų pirkimų principų (VPĮ 17 str. 1 d.), tačiau tokio rašto kopija JUREX vertinimui pateikta nebuvo. Dėl šios priežasties išvados rengėjai detalčiai pasisakyti dėl aptariamo rašto turinio ir pateikti išvadą, ar Pirkimo dalyvių atlikti pasiūlymų pakeitimai būti laikomi esminiais, negali. Tuo atveju, jeigu Pirkimo dalyviai pateikdami Pirkimo komisijos paprašytus naujus Suvestinius veiklų sąrašus savo pasiūlymus pakeitė iš esmės, tokie dalyvių pasiūlymai privalėjo būti atmesti. Toks esminis keitimas galėtų būti tuo atveju, jei tiekėjai į Suvestinius veiklų sąrašus būtų įtraukę kokius nors naujus darbus ar įrangą, kurių nebuvo įtraukę į pirminius su pasiūlymu pateiktus dokumentus. Nepriklausomai nuo to, kad tokius naujus pasiūlymo dokumentus (jų patikslinimus) paprašė pateikti pati perkančioji organizacija, ir juos pateikti paprašė visų Pirkime pasiūlymus pateikusių tiekėjų, toks elgesys galimai prieštarauja VPĮ normoms (tiksliai įvertinti susiklosčiusią situaciją išvados rengėjai galėtų tik susipažinę su Pirkimo komisijos prašymo ir tiekėjų pateiktų patikslinimų turiniu). 3. Įgaliojoji perkančioji organizacija Pirkimo dalyvių pakeisti savo pasiūlymus paprašė pastebėjusi Pirkimo sąlygų netikslumą / klaidą. Pagal bendrą taisyklę, perkančioji organizacija gali keisti pirkimo sąlygas jau po jų paskelbimo su sąlyga, kad: 1) padaryti pakeitimai nėra esminiai; 2) apie tokius pakeitimus tinkamai paskelbta, jog visi potencialūs pakankamai informuoti ir įprastai rūpestingi dalyviai galėtų su jais susipažinti tokiomis pačiomis sąlygomis ir tuo pačiu momentu, ir 3) pakeitimai padaromi prieš dalyviams pateikiant pasiūlymus, šių pasiūlymų pateikimo terminas pratęsiamas. Akiivaizdu, kad šiuo konkrečiu atveju, Pirkimo sąlygų faktiniai pakeitimai buvo padaryti jau po pasiūlymų pateikimo termino, pateiktų pasiūlymų vertinimo ir kainos nagrinėjimo etape. Kadangi, kaip jau nurodyta, JUREX vertinimui 2019 m. gegužės 21 d. rašto Nr. 10-BP-(94.3) kopija pateikta nebuvo, JUREX negali pateikti išvados, ar tokie Pirkimo sąlygų pakeitimai gali būti laikomi esminiais, dėl ko Pirkimas apskritai turėjo būti nutrauktas. 4. Protokole nurodyta, kad Pirkimo dalyviai iki nurodyto termino patikslino pasiūlymus. Iš protokolo turinio matyti, kad prie protokolo medžiagos yra pridėti kiekvieno iš dalyvių pateikti suvestinių veiklų sąrašai, kas iš esmės užtikrina, kad būtų laikomasi viešųjų pirkimų skaidrumo principo (VPĮ 17 str. 1 d.). Vis dėlto, tokie dalyvių pateikti suvestinių veiklų sąrašai nėra pateikti
--	--

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 4 d. nutartis c. b. Nr. e3K-3-343-690/2018.

	susipažinimui, todėl JUREX negali detaliai įvertinti ar (1) Pirkimo dalyvių atlikti patikslinimai nekeičia pateiktų pasiūlymų esmės, (2) ar Pirkimo komisija tiekėjų patikslintus pasiūlymus teisėtai pripažino atitinkančiais Pirkimo dokumentų reikalavimus. 5. Iš protokolo turinio matyti, kad sprendimas, jog Pirkimo dalyvių UAB „ATEA“, UAB „Apšvietimas“, AB „Kauno tiltai“, UAB „Neiluva“, UAB „Maniga“ pasiūlymai atitinka Pirkimo dokumentų reikalavimus yra priimtas vadovaujantis vertinimo išvadomis, kurios yra pridėamos prie protokolo medžiagos. Manome, kad toks Pirkimo komisijos sprendimo dokumentavimas užtikrina skaidrumo principo laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.) ir tokia viešajame pirkime priimtų sprendimų dokumentavimo praktika (prie protokolo pridėant pasiūlymų vertinimo lenteles ir panašius dokumentus) turėtų būti taikoma ir toliau. 6. Prie protokolo medžiagos pridėta ir JUREX vertinimui pateikta „Dalyvio pateikto pasiūlymo ir kainos vertinimo lentelė“. Iš lentelės turinio galima daryti išvadą, kad pasiūlymų ir kainos vertinimas atitinka VPĮ keliamus reikalavimus: (1) Pirkimo komisija dalyvių kartu su pasiūlymu pateiktus dokumentus įvertino laikantis VPĮ 55 str. nuostatų, nustatė pasiūlymų eilę ekonominio naudingumo mažėjimo tvarka (VPĮ 55 str. 8 d.), (2) kadangi Pirkime ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas yra išrenkamas pagal kainą, komisija tinkamai, vadovaudamasi VPĮ 57 str. nuostatomis, įvertino, kad dalyvių pasiūlytos kainos nėra neiįprastai mažos. Taigi, Pirkimo dalyvių pasiūlymų vertinimas ir kainos nagrinėjimas yra atliktas laikantis VPĮ nuostatų (VPĮ 55, 57 str.) bei viešųjų pirkimų principų (VPĮ 17 str. 1 d.).
--	---

Išvados:

1. Įgaliosios perkančiosios organizacijos 2019 m. gegužės 21 d. kreipimasis į Pirkimo dalyvius raštu Nr. 10-BP-(94.3) nebuvo pateiktas šios išvados rengėjams, todėl jo turinio Pirkimo teisėtumui šios išvados rengėjai įvertinti negali. Vis dėlto, jeigu raštu buvo prašoma Pirkimo dalyvių atlikti savo pasiūlymų esminius pakeitimus, pavyzdžiui, į pasiūlymą įtraukti darbus ar įrengimus, kurie nebuvo įvardyti pirminiame pasiūlyme, pakeisti siūlomų darbų ar įrengimų kiekius, tokie Pirkimo dalyvių pakeisti pasiūlymai privalėjo būti atmesti, o Pirkimas nutrauktas. Kadangi suėjus pasiūlymų pateikimo terminui pasiūlymų tikslinimas yra galimas tik itin išimtiniais atvejais, darome prielaidą, kad ir aptartu konkrečiu atveju pasiūlymų patikslinti nekeičiant jų esmės nebuvo galima.

Kadangi neturėdami tiekėjų pateiktų pasiūlymų patikslinimo dokumentų, negalime įvertinti jų teisėtumo, visas tolimesnes išvadas pateikiame prezumuojant, kad Pirkimo dalyvių pasiūlymų vertinimas ir Pirkimo sąlygų koregavimas buvo atliktas tinkamai – t.y., kad neleistinai nebuvo keičiamos nei Pirkimo sąlygos, nei Pirkimo dalyvių pasiūlymai.

2. Priimant sprendimus dėl Pirkimo dalyvių pasiūlymų vertinimo ir kainos nagrinėjimo yra remiamasi vertinimo išvadomis, kurios yra pridėtos prie protokolo. Tokia Pirkimo komisijos sprendimų dokumentavimo praktika, kai prie protokolų yra pateikiami ir kiti sprendimų priėmimui svarbūs dokumentai (pavyzdžiui, pasiūlymų ar kvalifikacijos atitikties vertinimo lentelės) užtikrina skaidrumo principo laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).
3. Komisijos atliktas Pirkimo dalyvių pasiūlymų vertinimas atitinka įstatyme įtvirtintą pasiūlymų vertinimo procedūrą (VPĮ 55 str., 57 str.) ir užtikrina viešųjų pirkimų principų laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).

7 lentelė

Protokolo Nr.	2019 m. birželio 5 d. Nr. 4T-9.
Svarstytas klausimas	1. Dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimo tikrinimas ir kvalifikacijos duomenų nagrinėjimas. 2. Laimėtojo nustatymas ir sprendimo dėl sutarties sudarymo priėmimas.
Komentaras	Protokole nurodoma, kad Pirkimo dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nėra, kvalifikacija atitinka Pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus tiekėjams, todėl dalyvis UAB „ATEA“ pripažintas Pirkimo laimėtoju. 1. Iš protokolo turinio matyti, kad tam tikri dalyvio UAB „ATEA“ pasiūlymo vertinimo veiksmai buvo atlikti dar iki viešojo pirkimo komisijos posėdžio, vykusio 2019 m. birželio 5 d.: 1) 2019 m. gegužės 27 d. raštu Nr. 10-BP-(98.2) „Dėl pasiūlymo nagrinėjimo ir prašymo pateikti dokumentus“ kreiptasi į dalyvį su prašymu pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą ir atitiktį kvalifikacijos reikalavimams pagrindžiančius dokumentus; 2) 2019 m. birželio 5 d. raštu Nr. 10-BP-(105.4) kreiptasi į dalyvį su prašymu iki 2019 m. birželio 7 d. 10.00 val. patikslinti duomenis dėl atitikties kvalifikaciniam reikalavimams. Informacijos apie viešojo pirkimo protokolus, kuriuose būtų užfiksuoti nurodyti veiksmai, neturime. Todėl daroma išvada, kad faktiniai sprendimai, susiję su pasiūlymu vertinimu, buvo priimti ne viešojo pirkimo komisijos posėdžių metu, o tokius sprendimus galima priėmė ne tik viešojo pirkimo komisijos nariai, tačiau ir kiti asmenys. Iš protokolo turinio matyti, kad 2019 m. gegužės 27 d. rašto Nr. 10-BP-(98.2) ir 2019 m. birželio 5 d. rašto Nr. 10-BP-(105.4) kopijos yra pridėtos prie protokolo medžiagos. Vis dėlto, tokia praktika, kuomet komisijos sprendimai yra priimami ne posėdžio metu ir užfiksuojami ne protokole, yra ydinga ir pažeidžianti VPĮ 19 str. 5 d. nuostatas, VPĮ 17 str. 1 d. įtvirtintą skaidrumo principą. Tokiu atveju yra sukuriama prielaidos korupcijai bei neskaidriam viešųjų pirkimų vykdymui. Nors už Pirkime priimtus sprendimus atsako perkančioji organizacija, tačiau kilus klausimams ar paaiškėjus aplinkybėms dėl galimai neskaidrių veiksmų vykdant Pirkimą, galėtų kilti klausimas ir dėl Pirkime sprendimus priėmusių viešojo pirkimo komisijos narių atsakomybės. Atsižvelgiant į aplinkybę, kad Pirkime oficialiai sprendimus priėmė tik išviešinti viešojo pirkimo komisijos nariai, tačiau iš minėtų aplinkybių faktiškai žinoma, kad pasiūlymų vertinime ir su tuo susijusių klausimų sprendime dalyvavo ir kiti asmenys, o tokių asmenų dalyvavimas nėra aiškiai išviešintas, jeigu susiklostytų teisės aktų pažeidimo situacija, tokie asmenys galėtų išvengti atsakomybės. 2019 m. gegužės 27 d. rašto Nr. 10-BP-(98.2) ir 2019 m. birželio 5 d. rašto Nr. 10-BP-(105.4) kopijos JUREX vertinimui pateikti nebuvo, todėl dėl juose nurodytų motyvų ir argumentų JUREX savo išvados pateikti negali. 2. Iš protokolo turinio taip pat matyti, kad sprendimas, jog dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nėra, o kvalifikacija atitinka Pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, buvo priimtas

	vadovaujantis pašalinimo pagrindų nebuvimo ir kvalifikacijos duomenų nagrinėjimo lentelėje pateiktomis išvadomis. Manome, kad toks Pirkimo komisijos sprendimų dokumentavimas užtikrina skaidrumo principo laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.) ir tokia viešajame pirkime priimtų sprendimų dokumentavimo praktika (prie protokolo pridėdant pasiūlymų vertinimo lenteles ir panašius dokumentus) turėtų būti taikoma ir toliau. 3. Dalyvio, kurio pasiūlymas gali būti pripažintas laimėjusiu, pašalinimo pagrindų nebuvimo, kvalifikacijos duomenų nagrinėjimo lentelė buvo pateikta šios išvados rengėjams. Nors: 1) lentelėje pateikiami motyvai, kuriais remiantis buvo nustatyta, kad dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nėra, o kvalifikacija tinkama, yra glausti ir lakoniški, 2) nenurodytas įstatyminis pagrindas, kuriuo remiantis buvo atliktas vertinimas, vis dėlto, Pirkimo dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimas ir kvalifikacijos atitiktis yra įvertinti laikantis Pirkimo sąlygų reikalavimų, nepažeidžiant VPĮ 55 str. nuostatų bei viešųjų pirkimų principų (VPĮ 17 str. 1 d.). 4. Iš protokolo turinio matyti, kad vieno viešojo pirkimo komisijos posėdžio metu buvo svarstomi ir protokole užfiksuoti keli viešojo pirkimo sprendimai, kurie faktiškai turėtų būti priimti skirtingu metu: 1) dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimo tikrinimas ir kvalifikacijos duomenų nagrinėjimas; 2) Pirkimo laimėtojo nustatymas ir sprendimo dėl sutarties sudarymo priėmimas. Vadovaujantis tiek VPĮ 19 str. 5 d., tiek 55 str. 8 d., kiekvienas viešojo pirkimo komisijos sprendimas turi būti užfiksuotas protokole. Atsižvelgiant į protokolo turinį, kuriame yra išspręsti du atskiri Pirkimo procedūriniai klausimai, daroma išvada dėl galimai susiklosčiusių situacijų: (1) viešojo pirkimo komisija dalyvio UAB „ATEA“ pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą ir kvalifikacijos duomenis patvirtinančius dokumentus paprašė ir galimai klausimą dėl pašalinimo pagrindų nebuvimo bei kvalifikacijos dokumentų atitikties Pirkimo sąlygų reikalavimams išnagrinėjo dar prieš viešojo pirkimo komisijos posėdį, Arba (2) Pirkimo laimėtojas buvo nustatytas dar prieš įvertinant dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimą ir atitiktį kvalifikacijos reikalavimams. Abi aptartos situacijos yra vertinamos neigiamai, pažeidžiančios viešųjų pirkimų principus (VPĮ 17 str. 1 d.) bei imperatyvų VPĮ 19 str. 5 d. reikalavimą, kad visi viešojo pirkimo komisijos sprendimai būtų priimti komisijos posėdžių metu. Sistemiškai vertinant visą protokolo turinį, kaip jau buvo aptarta pirmiau, Pirkime susiklostė situacija, kad dalis viešojo pirkimo komisijos veiksmų nebuvo užfiksuota protokoluose: dalyvis UAB „ATEA“ pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą ir atitiktį kvalifikacijos reikalavimams pagrindžiančius dokumentus buvo paprašytas dar iki aptariamo komisijos posėdžio. Tai pažeidžia viešųjų pirkimų skaidrumo principą (VPĮ 17 str. 1 d.) bei
--	--

	imperatyvią VPĮ 19 str. 5 d. nuostatą, jog visi viešojo pirkimo komisijos sprendimai turi būti priimti komisijos posėdžiuose. Be to, dalyviui iki viešojo pirkimo komisijos nustatyto termino nepateikus pašalinimo pagrindų nebuvimą ir atitiktį kvalifikacijos reikalavimams patvirtinančių dokumentų, viešojo pirkimo komisija, atsižvelgdama į sudarytą pasiūlymų eilę, kreipiasi į antroje pasiūlymų eilėje esantį dalyvį dėl tokių dokumentų pateikimo. Iš karto tame pačiame viešojo pirkimo komisijos posėdyje nustačius ir pirkimo laimėtoją, neabejotinai būtų pažeistas skaidrumo principas (VPĮ 17 str. 1 d.). Šiuo konkrečiu atveju, Pirkime be dalyvio UAB „ATEA“ buvo likę dar keturi pasiūlymus pateikę dalyviai, kurių pasiūlymai nebuvo atmesti dėl jų neatitikimo Pirkimo sąlygų reikalavimams (UAB „Apšvietimas“, (3) AB „Kauno tiltai“, (4) UAB „Neiluva“, (5) UAB „Maniga“). Atitinkamai tai reiškia, kad viename komisijos posėdyje išsprendus du atskirus klausimus dėl: (1) dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimo ir atitikties kvalifikaciniais reikalavimams, (2) pirkimo laimėtojo nustatymo ir sprendimo dėl sutarties sudarymo, buvo pažeistas skaidrumo principas kitų Pirkimo dalyvių atžvilgiu (VPĮ 17 str. 1 d.). Aktualus išlieka ir VPĮ 19 str. 5 d. reguliavimas, kuriame nurodyta, kad visi viešojo komisijos posėdžio sprendimai turi būti priimti komisijos posėdžių metu ir dokumentuoti posėdžių protokoluose.
--	---

Išvados:

- 1. Iš 2019 m. birželio 5 d. protokole Nr. 4T-9 užfiksuotų Pirkime atliktų veiksmų matyti, kad 2019 m. gegužės 27 d. ir 2019 m. birželio 5 d. Pirkime buvo atlikti faktiniai veiksmai, dėl kurių atlikimo viešojo pirkimo komisija dar nebuvo priėmusi sprendimų, tačiau vertinant VPĮ nuostatas, tokių veiksmų atlikimas Pirkime buvo būtinas ir atitiko VPĮ reikalavimus. Vis dėlto, neigiamai vertiname situaciją, kai tam tikrus faktinius veiksmus viešajame Pirkime atlieka aiškiai neišviešinti asmenys. Nepakankamas Pirkime sprendimus priimančių ar sprendimų priėmimui turinčių įtakos asmenų viešinimas sukuria prielaidas korupcijai bei neskaidriam viešųjų pirkimų vykdymui.**
- 2. Toks Pirkimo komisijos sprendimų dokumentavimas, kai kartu su komisijos protokolu yra pateikiami papildomi sprendimų priėmimui aktualūs dokumentai (pavyzdžiui, pasiūlymų atitikties ar kvalifikacijos vertinimo lentelės) užtikrina skaidrumo principo laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.). Tokia viešajame pirkime priimtų sprendimų dokumentavimo praktika turėtų būti taikoma ir toliau.**
- 3. Dalyvio UAB „ATEA“ pašalinimo pagrindų nebuvimo ir kvalifikacijos duomenų nagrinėjimo vertinimas yra atliktas laikantis Pirkimo sąlygų reikalavimų, nepažeidžiant VPĮ 55 str. nuostatų bei viešųjų pirkimų principų (VPĮ 17 str. 1 d.).**
- 4. Situacija, kuomet tame pačiame 2019 m. birželio 5 d. Nr. 4T-9 yra užfiksuoti du atskiri sprendimai, kurie pagal savo esmę ir nuosekliai vykdant procedūras turėtų būti priimami skirtingu metu, yra vertinama neigiamai. Tokia situacija pažeidžia VPĮ 19 str. 5 d. įpareigojimą kiekvieną viešojo pirkimo komisijos sprendimą dokumentuoti protokole.**

Apibendrinant pateiktus argumentus, darome tokias išvadas:

- 1. Tuo atveju, jeigu Pirkimo dalyviai buvo prašomi pakeisti savo pasiūlymų esmę dėl netikslių Pirkimo sąlygų jau po pasiūlymų pateikimo termino, tokia praktika yra vertinama neigiamai. Jei paaiškėjo, kad Pirkimas buvo vykdomas pagal ydingas (klaidingas) sąlygas ir iki pasiūlymų**

pateikimo termino Perkančioji organizacija šių klaidų neištaisė, tai Perkančioji organizacija Pirkimą turėjo nutraukti.

2. Jei Perkančiosios organizacijos prašymu tiekėjų pateiktais pasiūlymų patikslinimais (pateikiant naujus suvestinius darbų sąrašus) buvo pakeista pasiūlymų esmė (pavyzdžiui, pateikiami nauji pasiūlyme nenurodyti darbai ar įrengimai, keičiami jų kiekiai ir pan.), tokiu atveju Perkančioji organizacija pažeidė VPĮ 55 str. 9 d.

Visos kitos išvados pateikiamos darant prielaidą, kad išvadų 1 ir 2 punkte nurodytų pažeidimų Perkančioji organizacija nepadarė. Jei pažeidimai visgi buvo padaryti, Pirkimo rezultatai turėtų būti laikomi neteisėtais.

3. Protokoluose pateikiama informacija yra glausta, lakoniška, kartais stokojanti išsamumo, tačiau daugeliu atveju užtikrina galimybę identifikuoti ir suprasti priimtų sprendimų argumentaciją bei motyvus. Neigiamai vertiname tas situacijas, kai iš Protokole nurodytos argumentacijos nėra įmanoma įvertinti priimto sprendimo teisėtumo.
4. Protokoluose užfiksuoti komisijos atsakymai į suinteresuotų dalyvių klausimus atitinka VPĮ reikalavimus, aktualią kasacinio teismo praktiką ta prasme, kad komisijos atsakymais Pirkimo sąlygos nėra keičiamos ar kitaip interpretuojamos priešingai su lingvistine jų išraiška, yra tinkamai paskelbti Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje taip užtikrinant viešųjų pirkimų skaidrumo principo laikymąsi (VPĮ 17 str. 1 d.).
5. Ne visi Pirkime faktiškai atlikti veiksmai yra priimti viešojo pirkimo komisijos posėdžių metu ir užfiksuoti Protokoluose. Neigiamai vertiname praktiką, kai tam tikrus faktinius veiksmus viešajame Pirkime atlieka aiškiai neišviešinti asmenys. Nepakankamas Pirkime sprendimus priimančių ar sprendimų priėmimui turinčių įtakos asmenų viešinimas sukuria prielaidas korupcijai bei neskaidriam viešųjų pirkimų vykdymui, o atskirų Pirkime atliktų veiksmų neforminimas protokoluose pažeidžia VPĮ 19 str. 5 d.
6. Praktika, kuomet vieno viešojo pirkimo komisijos posėdžio metu nėra sprendžiami protokole užfiksuoti Pirkimo vykdymo klausimai, o tokie klausimai faktiškai buvo išspręsti gerokai anksčiau, ir galimai dėl to dar nepriėmus viešojo pirkimo komisijos sprendimo, yra ydinga – prieštaraujanti VPĮ 19 str. 5 d., sukurianti prielaidas neskaidriam viešųjų pirkimų vykdymui.
7. Viešojo pirkimo komisijos sprendimų dokumentavimo praktika, kuomet Protokoluose priimti sprendimai yra grindžiami papildomomis specialistų išvadomis, vertinimo lentelėmis ir kitais panašiais dokumentais, kurie yra pridedami prie protokolų, vertinama teigiamai ir turėtų būti taikoma ateityje.

Rekomendacijos dėl gerosios viešųjų pirkimų vykdymo praktikos

Vykdamt viešuosius pirkimus yra svarbu ne tik vadovautis VPĮ ir kitų susijusių teisės aktų normomis, aktualia teismų praktika, tačiau ir siekti, kad viešieji pirkimai būtų vykdomi laikantis gerosios viešųjų pirkimų praktikos. Tokia praktika apima priemones ir veiksmus, kuriais vykdamt viešuosius pirkimus didinamas vykdomo pirkimo skaidrumas, geriau ir efektyviau planuojamos pirkimui skirtos lėšos, periodiškai atliekama interesų konflikto prevencija ir pan.

Šiuo metu viešųjų pirkimų vykdymo gerąsias praktikos yra susisteminsusi ir periodiškai tai daro Viešųjų pirkimų tarnyba³. Manome, kad aktualiu laiku tai yra geriausia medžiaga ir priemonės, kuriomis galėtų naudotis perkančiosios organizacijos, siekdamos viešuosius pirkimus vykdyti skaidriau, efektyviau ir progresyviau.

Atkreipiame dėmesį, kad tokios gerosios praktikos priemonių taikymo vykdamt viešuosius pirkimus VPĮ ir kiti susiję teisės aktai imperatyviai nereikalauja, todėl negalima teigti, kad nesivadovaudama gerąja viešųjų pirkimų vykdymo praktika perkančioji organizacija padarė kokius nors pažeidimus. Kita

³ Konkreti nuoroda internete, kur skelbiamos tokios gerosios praktikos apžvalgos, apibendrinimai, gairės ir kita panaši informacija: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360001327925-VPT-gair%C4%97s-rekomendacijos-prane%C5%A1imai-ap%C5%BEvalgos>

vertus, siekiant skaidresnių ir efektyvesnių viešųjų pirkimų procedūrų, tokiomis praktikomis rekomenduojame vadovautis ir jas savo veikloje įgyvendinti praktiškai.

Išskiriame keletą viešųjų pirkimų vykdymo gerosios praktikos pavyzdžių, kurie išvados rengėjų nuomone padeda siekti viešojo pirkimo tikslų užtikrinimo ir įgyvendinimo.

1. Rinkos konsultacijų vykdymas siekiant efektyviau suplanuoti Pirkimui skirtas lėšas, įvertinti Perkančiosios organizacijos poreikius, galimus įsigyti techninis sprendimus ir prekes. Rekomendacijos dėl rinkos konsultacijų vykdymo skelbiamos: http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/rinkos_konsultaciju_gaires.pdf
2. Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose užtikrinimas. Tam naudojamos tokios priemonės, kaip:
 - 2.1. viešojo pirkimo komisijos narių rotacija;
 - 2.2. viešojo pirkimo komisijos narių ir pirkimus vykdančių asmenų komandos formavimas atsižvelgiant į pirkimo pobūdį ir specifiką (specialiųjų žinių ir kompetencijų turinčių asmenų įtraukimas);
 - 2.3. pirkime priimtų sprendimų „atsekamumas“, aukštas tokių sprendimų motyvacijos lygmuo;
 - 2.4. viešuosius pirkimus vykdančioms darbuotojams skirtų vidinių tvarkų, nustatančių etiško elgesio reikalavimus, parengimas ir taikymas.

Daugiau informacijos apie šių priemonių įgyvendinimą ir užtikrinimą: http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/etisko_elgesio_gaires.pdf, <http://avv.stt.lt/>

3. Interesų konfliktų prevencija ir tikinimas:
 - 3.1. nešališkumo deklaracijų pildymas;
 - 3.2. interesų konflikto patikra po pasiūlymų pateikimo.

Daugiau informacijos apie šių priemonių įgyvendinimą ir užtikrinimą: http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/etisko_elgesio_gaires.pdf, <http://avv.stt.lt/>

Kilus bet kokiems klausimams dėl pateiktos išvados prašome kreiptis į jos rengėjus.

Parengė

Advokatų profesinė bendrija Judickienė ir partneriai JUREX

Advokatė Karolina Laurynaitė

Advokato padėjėja Greta Norkutė